СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 181. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 6-го серпня, 1937. VOL. XLV. No. 181. Jersey City, N. J., Friday, August 6, 1937. THREE CENTS

ВЕЛИЧАВИЙ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ШІКАҐО. — Минулої неділі відбувся тут Другий День Українського Народного Союзу, що був великим успіхом для шікаґовської громади, а для У. Н. Союзу спеціяльно.

Дописали погода й публика. Просторий город парохії св. Николая був заповнений автами й людьми вже коло 1-шої години зполудня. Між присутніми можна було бачити не тільки тих, що "все й усюди бувають", але й людей, які ніколи ніде не показуються. „Невтральних" просто не було.

Було теж немало й тих, що на них так часто нарікається: молоді. Вона взяла участь у святі масово. Молодь просто панувала над святом.

Молодь дала святу передівсім гру в „бейзбол". Узяли в ній участь дружина Молодих Українських Націоналістів і дружина організації „Елкс". Гра притягнула до себе всіх учасників свята. Старші громадяни, для котрих „бейзбол" або зовсім незрозумілий, або може непотрібний спорт, не могли здива вийти, як молоді серед спеки вганяли за „дурною кулею". Грачі грали завзято й згідно з правилами гри. Переможцями вийшла дружина „Елкс".

Відбувалися теж перегони до мети й кулачні змагання. Всіх переможців наділено нагородами. Як звичайно, не обійшлося й без танців, і охочі до танцю забавлялися довго при звуках добірної орхестри.

Старші громадяни, як звичайно, тішилися стрічами із знайомими й приятелями. Добірний буфет помагав про цьому. Він дав теж гарний дохід, що дозволив покрити видатки. Судячи по забаві, депресія вже минула. Народ став веселіший. Видно, *мав* гроші. Це всі вважали добрим знаком для дальшого розвою організації.

До успіху Дня причинилася праця комітету. Гарно зладжені книжечки з оголошеннями, летучки, промови на радіовій програмі, зробили свою роботу. Увесь дохід Дня призначений на будову Дому Українського Народного Союзу в Шікаґо. День доказав, що думка будови такого Дому не є мрією, але може легко стати фактом. — (Подав Степан Куропась).

РАДИКАЛЬНІ ЗМІНИ В РОБІТНИЧІМ ПРОЄКТІ.

ВАШИНҐТОН. — Робітничий комітет палати послів уже покінчив свої праці й відіслав до повної палати проект робітничого закону, котрий запроваджує далеко йдучі зміни в первіснім нарисі закону про мінімальну заплату й максимальну працю. Зміни пороблено видно під впливом робітничих юній.

БОЯТЬСЯ ВІЙНИ.

НОРФОВК (Вірджінія). — Вилйем Дод, американський амбасадор до Німеччини, у своїй розмові з ґазетярами при нагоді свого приїзду на 3-місячні вакації остерігав американців перед скорим вибухом нової світової війни. Не зважаючи на лячні досвіди з останньої війни, держави світу, а головно Европи, задовжуються по вуха, щоби приготовитись до нової війни, котра певно похоронить цивілізацію.

На його думку, ніхто не може знати, де нова війна пічнеться, але ніхто не може бути певний миру, хто знає ситуацію в Еспанії й на Далекому Сході.

СТЕЙТ РОЗПОЧИНАЄ ВІЙНУ З ВУГІЛЬНИМ БУТЛЕҐЕРСТВОМ.

БЕЛВИДІР (Ню Джерзі). — Стейтовий уряд почав кампанію проти бутлеґерства вугля тим, що арештував тут 20 візників углевих „троків", наладованих бутлеґерським углям, добутим у Пенсилвенії. 13 з них, що призналися до вини, дістали по два місяці вязниці й по 100 долярів грошевої кари.

ПОШУКУВАННЯ ЖЕРТВ ЛЕТНИЧОГО ВИПАДКУ.

ВАШИНҐТОН. — Команданти американських воєнних кораблів, що знаходяться в Окрузі Панамського Каналу, повідомили уряд, що всякі розшуки жертв катастрофи літака підприємства „Пан Америкен Ґрейс" не дали ніякого висліду. Вони ствердили, що літак упав жертвою якогось вибуху.

ПЕРЕЖИЛА УПАДОК З 4-ГО ПОВЕРХУ.

НЮ ЙОРК. — З мешкання родичів на 4-тім поверсі випала на подвіря 2-літня дівчина, Кенет Голден, спершися на незащіплену віконну сітку. В шпиталі лікарі ствердили, що дитина має внутрішні ушкодження, але має всякі шанси на виздоровлення.

СПАДЩИНА ЗРОСТАЄ РІЧНО НА МІЛІОН.

НЮ ЙОРК. — Звіт зарядців спадщини по Вилйемі Рокефелері, померлім у 1922-гім році, показує, що ця спадщина зростає кожного року на 1 міліон долярів.

УНІВЕРСИТЕТ ЗЛОЧИНЦІВ.

Недавно китайська поліція вислідила в Шанґгаю правдивий університет злочинців. У ньому викладали 20 фахівців-професорів про всякі тайники, почавши від кишеневих крадіжів аж до вломів. Практичні вправи переводили „студенти" з витрихами, ломами й т. п.

З РУМУНСЬКОЇ СКАРБОВОСТИ.

Скарбовий урядовець у Букарешті, М. Варвері, мав коло 100 леїв платні, а пускав на забавах міліони леїв, вирівнюючи свій буджет продажем зафантованих річей. Тому, що такі випадки в Румунії на денному порядку, уряд рішив вкоротити самоволю і зловживання окремим декретом. Та заки він появиться, неодин із коморників зможе поживитися.

ГРІМ УБИВ ЖІНКУ.

В Пархачі, Сокальщина, грім ударив в 73-літню жінку, Анну Лір, і вбив її в хвилині, коли вона втікала з городу перед бурею.

НЕЙМОВІРНЕ, АЛЕ ПРАВДИВЕ.

Між прокаженими в стейті Ріо де Жанейро (Бразилія) хтось пустив поголоску, що вистарчить заразити своєю хворобою сім осіб, то прокажений буде здоров. Нещасливі жертви найстрашнішої в світі хвороби, яким удалось вихопитися з рук властей, роблять тепер засідки при дорогах, і коли бачать, що йдуть діти, нападають на них, дряпають їм обличчя й втирають у живі рани гній зі своїх жахливих струпів. Повідомляють з міста Кампос, що так уже заразили двоє невинних дітей, що вже починають гнити... А скільки таких, що ще не виявилися? Людність застрашена тими нападами, і хто куди має вибиратися, то тікає від нещастя. А дітей ніхто не пускає від себе.

УТІК ІЗ ВЯЗНИЦІ.

Із вязниці в Ріо де Жанейро (Бразилія) втік бувший сотник Дурвал Барос, засуджений на дванацять років за участь у комуністичнійворохобні 1935 року. Він сидів у тій самій вязничній келії, що й рядовик Валдемар Салданя Араужо. Між обома існує велика подібність, так, що не легко відріжнити одного від другого. Прийшов час, що Валдемар Салданя мав бути випущений на волю. Його викликано з келії, щоб випустити на волю, але замісць Валдемара Салдані виступив Дурвал Барос. Перейшов до канцелярії, де полагоджено формальности, а опісля перебрався, маючи документи свого вязничного товариша. Після того минули два дні, а управа ще не була спостерегла помилки. Коли її завважено, повідомлено негайно поліцію. Вона розпочала слідство й пошукування. Здається, що вояка Валдемара Салданю підкуплено, щоб він пустив замісць себе капітана Дурвала. Крім того в аферу замішана вязнична сторожа.

СПРАВУ о. КОЛЕНСЬКОГО ПРИПИНИЛИ.

На підставі вирішення лікарів-психіятрів суд припинив слідство проти о. Евгена Коленського, катехита II. держ. гімназії в Самборі, що його арештували за вбивство своєї господині. В критичному дні убивник був зовсім пяний. Лікарі заявили, що о. Коленський є людина психічно хора й налоговий пяниця, що не відповідає за свої вчинки. Тому суд рішив припинити справу проти о. Коленського та примістити його в заведенні для божевільних.

ЯК ДУРИБАБА ДУРИВ ВЛАДУ И ЩО З ТОГО ВИЙШЛО.

Тюремний ключник М. Дурибаба в Модричі, Дрогобиччина, звільняв передчасно вязнів, давав їм відпустки й т. п. За це станув недавно перед судом. Цей не був такий великодушний, як підсудний, і в висліді засудив його на кару півторарічної вязниці.

ПОКИНЕНА ДИТИНА І КЛОПІТ З РОДИЧАМИ.

Пятнацять літ тому паризька робітниця Леґре, породивши дитину жіночого пола, від невідомого батька, віддала свою дитину на село і швидко про неї забула й перестала нею турбуватися. Дівчинка росла на фармі і від наймолодших літ займалася важкою селянською працею.

По кількох роках на фарму опікунів малої дівчинки заїхало подорозі паризьке подружжя Масан. Вони звернули увагу на гарну й розумну дитину і без труду намовили фармерів віддати їм дівчинку на виховання. Малу дівчинку Мішеліну взяли до Парижа, дали їй відповідне виховання й освіту. Згодом виявилося, що дівчинка має величезний мистецький хист. Вона почала виступати у фільмі і швидко здобула собі під іменем Мішеліни Масан славу. Тепер заробляє вона чималі гроші, а французькі фільмові фірми стараються навипередки здобути її для себе.

Про цю світлу карієру, яку зробила молода дівчина, довідалась її мати. Вона негайно зажадала через суд віддачі Мішеліни. Право було по її стороні, але суддя, який вів цю справу, винайшов компромісову дорогу. Дівчина зісталася в тих, що її виховали, а мати дістала право користуватись грішми, що їх її дочка заробляла. Матері тільки про те йшло.

Одначе на тому ще клопоти малої Мішеліни не скінчилися, бо раптом „віднайшовся" зовсім ненадійно батько, якийсь нотаріяльний писар Ардвен, що зголосив свої права до дитини. І тут прийшла ще більша несподіванка та притому нова заковика. Робітниця Леґре відпекалася батьківства Ардвена. Тоді Ардвен постарався свідків, які посвідчили, що він є справді батьком малої фільмової зірки. Ціла справа, якої головною основою була грошелюбність двох нечесних людей, котрим зовсім байдужа була доля невинної дитини, опинилася в суді. Небавом проголосять присуд у цій сензаційній справі.

ЗНАМЕННА СТАТИСТИКА.

Підчас цьогорічних поборів рекрутів у дубенському повіті ствердили, що з усіх молодих хлопців, які ставали до бранки, є 50 проц. поворотних анальфабетів зпоміж тих, що скінчили науку в одновідділовій народній школі в 1929-30 р. Решта — переважно піванальфабети, що вміють ледве розписатись і трохи читати.

Часопис „Волинь" ствержує прицьому, що „дотепершня одновідділова школа на Волині (в оригіналі: на кресах) внаслідок дуже малих вислідів навчання показалася зовсім не раціональна".

З навчанням української мови по тих школах справа виглядає куди гірше, коли зважити, що лекцій української мови в тих школах є всього 1—2 години на тиждень і що викладають її дуже часто вчителі не-українці. Вже подана вище статистика говорить про це дуже багато.

Д-Р ЛЯКС У ВЯЗНИЦІ.

Засуджений недавно жидівський станиславівський адвокат д-р Лякс на 3 роки вязниці, пішов вкінці до вязниці. Як відомо, Лякса засудили за ріжні обманства на шкоду своїх спільників. Ці шкоди доходять до кількасот тисяч злотих. Від присуду окружного суду Лякс зголосив був апеляцію, одначе апеляційний суд затвердив присуд окружного суду. Всеж таки Лякс ходив іще на волі. Щойно недавно до помешкання Лякса прийшли поліційні урядовці й арештували його. Лякса відставили під ескортою до вязниці, де він відсидить свою кару.

ДИВНИЙ ДОБРОВОЛЕЦЬ.

Анґлійські часописи описують дивну подію із затратою памяти ліверпульського 50-літнього купця Джана Люсі.

Цей купець виїхав ще в листопаді минулого року верхом на прогульку над море. З цієї прогульки вернувся тільки кінь. Родина почала шукати купця при допомозі поліції та часописних оголошень, одначе даремні були всі заходи. За купцем слід застиг.

Аж одного вечора жінка купця почула несміливий стукіт до дверей. Її син відчинив двері і на превелике диво побачив свого загубленого батька.

Купець оповів, що підчас прогульки кінь скинув його з сідла та що від тієї хвилини він нічого не памятає. Тільки якісь невиразні спомини крутяться йому по голові і йому здається, що він наступав з італійцями на Малягу, та не як доброволець, але як санітет. Одначе не пригадує собі, як воно сталося.

Родина вірить, що Люсі справді був в Еспанії, бо вернувся він у синім береті та у військових черевиках. В кишені мав він приказ, яким доручили йому виїхати до амбулянсу з Велер — Маляґа.

Цікава річ, чи загублений купець пригадає собі колинебудь свої пригоди, чи може хоче їх тільки скривати перед своєю родиною.

„ЧИСТЯТЬ" ПО „КОНСТИТУЦІЙНОМУ"

МОСКВА. — Советська влада взялася тепер до „чищення" Таджикістану. Вона післала туди свого спеціяльного комісара Ашурова, як колись післала була в Україну Постишева, і він у характері секретаря місцевої комуністичної партії викинув прем'єра Таджикістану, Чірінча Шотемора, заступника премієра, Кактина і кількох міністрів. Викинено також голову таджикістанської комуністичної молоді, Ґерасімова. Їм закидають націоналізм і „шпигунство в користь Японії та Німеччини". Советська преса при тій нагоді про Шотемора пише: „Окруживши себе всякого роду голотою, цей нікчемний ворог держави був шпигуном чужої держави і приготовляв февдальний, капіталістичний тюремний табор для таджикістанського народу". Дуже правдоподібне, що вище названих також арештовано.

БЛОФЕРСТВО БОЛЬШЕВИКІВ У ВЛАСНІМ НАСВІТЛЕННІ.

МОСКВА. — Заступник голови комітету вищих шкіл у Советах, Терпиґорев, помістив в „Ізвєстіях" з 9 липня ц. р. статтю, в якій між іншим пише: „В советськім Союзі є понад 150 університетських міст. До числа таких міст, що дістали право називати себе „університетськими", зачисляються: Троїцьк, Умань, Росош, Бердянськ, стація Верблюд... Кому потрібні ці крикливі слова про „150 університетських міст", коли в декотрих університетських центрах нема ні одного професора?"

ОБРАЗОК ІЗ СОВЄТСЬКОЇ ПРЕСИ.

МОСКВА. — Московська „Правда" з 19 липня ц. р. пише: „Співробітник ґазети хотів особисто познайомитися з положенням у „зразковому" армавірському районі. Він переконався, що праця на полях припинена, урожай пропав. Тоді секретар армавірського городського комітету порадив: "Їдьте в колхоз ім. Енґельса. Ви там побачите зразкові роботи". Співробітник поїхав у колхоз ім. Енґельса і там побачив те саме, що всюди: пшениця лежить на полях, колхозники сидять по домах. „Чому ви не працюєте?" — запитав він їх. „В день горячо в полі працювати", — відповіли колхозники".

АНТИСЕМІТИЗМ У НІМЕЧЧИНІ НЕ ВГАВАЄ.

БЕРЛІН. — Німецькі шкільні власти видали для вчителів початкових шкіл, новий підручник, у якім відомий німецький антисеміт Юлій Штрайхер інформує вчителів, як вони мають освідомлювати дітей про жидівську небезпеку. На його думку, вчителі мають виказувати учням, як жиди від найдавніших часів нищили підступно чужі держави; як вони нищили Єгипет, викликали різню в Персії, розвалили римську державу; як у середньовіччі нищили Еспанію, Німеччину, Польщу. Кожна соціяльна революція, від найдавніших часів, говорить Штрайхер, є ділом жидів.

АНҐЛІЙЦЯМ ОБРИДАЮТЬ БАСКІЙСЬКІ ДІТИ.

ЛОНДОН. — Анґлійські власти повідомили комітет, який спровадив до Анґлії 4,000 баскійських дітей, щоб урятувати їх від смерти, яка грозила їм у часі облоги Більбао, що надійшов час, щоб тих дітей назад відіслати, бо небезпека вже минула і Більбао вже не є під обстрілом гармат. До такого рішення анґлійський уряд прийшов тоді, коли з Манчестер прийшли вістки, що ці воєвничі більбавські діти знов зробили авантуру в одному католицькому закладі, куди їх примістили. Цей раз це були баскійські дівчата.

АНҐЛІЙСЬКО - ІТАЛІЙСЬКА ПРИЯЗНЬ ПОГЛИБЛЮЄТЬСЯ.

РИМ. — У редакційній статті італійського напів-офіційного щоденника „Джорнале д'Італія" Вірджініо Ґайда, що вважається вістуном Мусолінієвих гадок, говорить, що як тільки Лондон і Рим вискажуть отверто свої гадки і наміри, активна співпраця між цими двома краями буде не тільки можлива, але й потрібна. Стаття робить враження, що ця співпраця між Лондоном і Римом цілком певно наступить.

ЕВРОПА НЕВТРАЛЬНА В ДАЛЕКО-СХІДНІМ КОНФЛІКТІ.

БЕРЛІН. — Японський амбасадор у Берліні дав представникові одної німецької ґазети інтервю, в якім підкреслив важність протикомуністичного союзу, заключеного кілька місяців тому між Німеччиною та Японією, і легко погрозив у бік Росії. В европейських політичних колах є таке переконання, що ні один европейський край не схоче вмішуватись у японсько-китайський конфлікт. Анґлія ще не узброєна як слід, крім того має багато справ у самій Европі; Франція має багато внутрішніх клопотів; також Росія не відважиться на ніякий збройний виступ. Між Японією й Італією ведуться тепер дружні переговори.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА КРАЩИЙ РОБІТНИЧИЙ ЗАКОН

Не зважаючи на те, що сенат уже ухвалив попираний адміністрацією законопроєкт про мінімальну робітничу заплату й максимальну довжину праці, в конґресі ще далі йде за цей самий закон боротьба, котра певно ще надовго буде здержувати ухвалення цього потрібного закону.

Йдуть атаки на проєкт з двох боків.

Передівсім з боку робітничих орґанізацій ідуть старання змінити його так, щоб убити побоювання робітників, що цей закон, замісць принести робітникам користь, принесе їм шкоду. Бояться саме робітники, що закон про мінімальну заплату й максимальну працю може підсувати підприємцям, що ці мірила мінімальної заплати й максимальної праці це мірила правильности, до яких повинні достосуватись умовини праці. Тому робітничі орґанізації добиваються, щоб у законі було це зазначене, що мірила, які мають установляти ради, створені на основі цього закону, це мінімальні чи максимальні границі, але не нормальні мірила.

Далі робітничі юнії домагаються, щоб у законі було сказано, що встановлені на основі цього закону ради не мають права встановляти мінімальної заплати нижче тої, яка в даним промислі в даній місцевості вже існує. Закон теж повинен би, на їх думку, постановляти, що встановлення мінімальної заплати в одній місцевости не має шкодити висоті заплати в іншій місцевости.

Накінець робітничі юнії домагаються, щоб цей закон скасував постанову іншого закону, так званого акту Волша й Гілея, котрий постановляє мінімальну заплату за праці для уряду по 40 центів на годину.

Проти цілого закону, як можна було сподіватися, йде кампанія з боку всіх фабрикантів та ще одна спеціяльна кампанія з боку південних фабрикантів. Висловниками цеї останньої є південні сенатори й конґресмени. Вони домагаються, щоб новий робітничий закон не обовязував у південних стейтах. Вони хочуть звільнення цих стейтів від обовязуючої сили робітничого закону. Вони кажуть, що такий закон підірвав би молоді промисли південних стейтів. Для їх рятування треба південні стейти поставити в спеціяльне положення. Заходи цих південних стейтів у сенаті розбилися об солідний спротив північних стейтів. Тепер ця боротьба перенесеться до палати послів і там певно наробить багато клопоту.

Здавалось би, що закон про мінімальну заплату й максимальну довжину праці дуже простий. А тут його ухвалення є дуже складне. Треба брати під увагу преріжні суперечні з собою інтереси ріжних груп, округ, ба навіть місцевостей. Всі ці інтереси схрещуються в конґресі, де мають ухвалити цей закон, і в Білім Домі, де мають підписати його, заки він стане обовязуючим. Всі заінтересовані „партії" бачно чувають за своїми інтересами й уживають усіх засобів, щоб свої інтереси боронити. Кого ця боротьба захопить у сні, той може бути певний, що його інтерес не буде взятий під увагу.

ГОЛОС ПОСЛА ТЕРШАКІВЦЯ В АНКЕТІ „ДІЛА"

Редакція „Діла" проголосила анкету, в котрій шукає відповіди на такі питання:

„1) Який Ваш погляд на саму засаду щодо зміни національно - політичної тактики, яка прийшла два роки тому?

2) Який Ваш погляд на дотеперішні наслідки тієї зміни та всю ситуацію, яка існує у польсько-українських взаєминах?

3) Який Ваш погляд на наслідки т. зв. нормалізації у внутрішніх українських справах?

4) Який Ваш погляд на хід української політики за минулі два роки?

5) Як, на Ваш погляд, розвинуться дальші політичні події і які завдання стоять перед українським національно - політичним табором?"

Посол Гринь Тершаковець, заступник голови УНДО, відповів:

У відповіді на 5 питань Хвальної Редакції у справі зміни від двох літ нашої політичної тактики в Польщі, наслідків поведінки проводу УНДО й Української Парляментарної Репрезентації та завдань національно - політичного табору на будуче, осмілююсь висловити такі свої скромні уваги:

Причина зміни тактики.

З огляду на події у Великій Україні та в Европі і на внутрішні зміни в Польщі, які виявились у перестрою держави в сторону тоталыности (нова польська конституція і виборча ординація), як також з огляду на те, що наша опозиційна політика в рр. 1928—1935 не принесла сподіваних нами успіхів, вкінці з огляду на бажання дістати політичного партнера для вищих цілей — український політичний провід мусів започаткувати ту нову політичну тактику.

Злі висліди нової тактики.

Наслідки цієї нової політичної тактики проводу УНДО (т. зв. політики нормалізації) є відемні. Ми не тільки не осягнули майже нічого з 18 постулятів, що їх висунув наш політичний провід, та з яких деякі не вимагали навіть окремого законодатного рішення, але й не дістали ми навіть тих речей, які нам належались на підставі конституції та про які раніше згадував і сам уряд. Це — на горі. А на долах, у воєвідствах і повітах, панує такий самий хаос політичних напрямків, як колись: мало не кожний староста робить власну політику. Коли навіть варшавський уряд дасть якусь конкретну обітницю проводові У. П. Р., то підчинені йому органи роблять звичайно величезні труднощі і всякими способами справу перевертають. Робить це таке враження на стороннього глядача, немов би органи влади ролями поділились. Одночасно польська суспільність почала робити крик у пресі, на зборах, у меморіялах, що, мовляв, „українці отримують великі благодати", що через це „загрожують існуванню поляків" на наших землях. Цей крик зробив своє у двох напрямах: урядові чинники, відповідаючи на найслушніші наші вимоги, почали вживати арґументу, що „мусять рахуватися з голосами польської суспільности", а знову п. мін. Понятовський пішов активно по лінії тих голосів і перевів земельний закон, якого не було за час гострої опозиційної тактики попередньої У. П. Р. Виходить, що у практиці зміна нашої тактики була непотрібна, бо не дала позитивних політичних наслідків.

Наслідки виборчого компромісу.

Таксамо показався без позитивного практичного вислідку виборчий компроміс, який чейже не мав на увазі лише самого числа українських кандидатів, але й інші, кращі, можливости співпраці з польськими послами з того самого терену та інші умовини праці у парляментарних установах.

Тимчасом польські посли, вибрані зі спільної листи й українськими голосами (бож величезна більшість польського громадянства вибори бойкотувала, особливо громадянство ендецьке, що найбільшу силу має в Галичині), замісць співпрацювати з українцями почала ображувати їх в інтимних національних почуваннях, викрикуючи з лавок, що „нема українців, є тільки русини", та у відповіди на всі розумні арґументи повторювали неприємне ендецьке гасло „польська земля для поляків", забуваючи, що та земля (на основі самих польських історичних даних) перейшла в польські руки від українських бояр та що потім, у пізніших століттях, працював на ній і зрошував її своїм потом і кровю український селянин. Польські посли з Галичини заправила голосують проти всіх українських внесків і поправок та в першій мірі причиняються до того, що атмосфера праці у соймі і сенаті для українських членів УПР не є ані трохи ліпша, як була колись. Такі випадки, як з законом про Фонд Національної Культури, коли виразно і без обиняків викреслено українців з права користати з державного фонду, що обхоплює всю територію держави і на який складаються гроші всіх громадян, такий випадок страшенне характеристичний на реальні можливости, добуті українцями на підставі виборчого порозуміння.

Самоуправа й польське громадянство.

Не змінились у нічому відносини і в самоуправній ділянці. Там, де поляки мають якунебудь фактичну чи формальну більшість у самоуправних установах, там вони не допускають навіть до ухвали про введення двомовних написів на орієнтаційних таблицях, не кажучи про мову урядування, — а де вже, під натиском українців, що творять безоглядну більшість у даній громаді чи волості, така ухвала перейде, — там її не допускає реалізувати адміністраційна влада. Те саме вияве — з дуже малими винятками — бачимо й на полі господарської співпраці. З комунальних повітових фондів неможливо добитися найменших сум на українські цілі, а за кожним разом приходиться вести за це бої: маємо безліч конкретних прикладів, коли дана ухвала громади не може бути виконана, хоч аналогічний (звичайно багато вищий) видаток на польські цілі знаходить негайне затвердження і виплату. Коли навіть знайдеться в повітовій адміністрації людина, яка хоче піти українцям у деяких справах на руку, кермуючись почуттям обєктивізму і справедливости, то відразу стрічає з польського громадянського боку такі труднощі, протести, демонстрації, ба навіть погрози і доноси, що мусить змінити тактику, щоб не наражуватись на вічну війну з власними землями, яку — очевидно — мусить програти, не знаходячи твердої і рішучої підтримки від своїх зверхників та всієї офіційної національної політики.

Словом, наша примирність, наш виборчий компроміс, наші заяви на парляментарній арені про бажання співпрацювати з польським громадянством і державою, наше довіря урядові, мали нарешті решт той наслідок, що польське громадянство змобілізувалось і зактивізувалось на протиукраїнській плятформі та стало далеко більш шовіністичне, ніж було передтим, перед „нормалізацією".

Надмірна віра проводу.

Свого часу наддніпрянські діячі вірили у гасла соціяльної революції, як у спасення українського народу. Був також час, коли галицький політичний провід вірив у гасла самовизначення народів, реалізовані під крилами антантських держав. У періоді „нормалізації" наш політичний провід почав теж вірити. Та віра, яка мала дуже хиткі підстави, підняла проти нас у нашому народі всіх противників партії УНДО, які почали воювати демагогічними арґументами та називати нас просто зрадниками національних інтересів, з другого боку відемно відбилася на низах, демобілізуючи нашу активність та сіючи апатію і інерцію. Народні низи перестали бути політично активні, перестали взагалі цікавитись політикою, завіривши проводові, який у свою чергу вірив, що новою тактикою здобуде те, чого раніш не можна було здобути. Заломання цієї віри мусить теж відбитись на настроях відемно та посіяти пригноблення і ростіч.

Невдача політичної тактики прийшла через те, що наш політичний провід саме забагато клав на свою віру, задовольняючись першими обітницями. У своїй парляментарній тактиці наш провід був уступчивий і нерішучий, не користаючи зовсім з добрих нагод виявити своє становище (буджет). Складано забагато заяв та роблено забагато конференцій, які не дали нічого, крім демобілізації по нашому боці та мобілізації по стороні польській. Найогалніше відбилися два моменти: брак критичного погляду на власні помилки у президії УПР та брак контрольного і вирішного чинника через сполуку обох функцій — проводу УНДО і УПР — і через відсутність надрядного українського чинника.

Міжпартійна рада та поділ функцій УНДО і УПР.

Сьогодні витворилась дуже важка і складна ситуація. Маємо до діла з ясною тенденцією звести українство з політичної площини на ступінь етнічної групи без власних ширших аспірацій. Маємо також спроби, як з нашою шляхтою або з Лемківщиною та Гуцульщиною. Одночасно міжнародні події розвиваються так, що щораз виразніше йде до нової війни. Тому перед нами своїть життєва конечність консолідації. Мусимо створити Міжпартійну Раду, як у 1920 році, одночасно мусимо перти до Національного Конґресу. Внутрі нашої партії треба конче відділити провід УНДО від проводу ЖПР, причому у проводі партії не повинні стояти члени УПР. Таксамо не повинні вони належати до Центрального Комітету. В усякому разі, Центральний Комітет, який має давати політичні директиви, повинен складатись бодай на 3/4 з нечленів УПР. Міжпартійна Рада повинна надавати напрямні національній політиці, лагодити спори й координувати працю на всіх ділянках національного життя, полишаючи кожній партії волю вести в рамках своєї програми чесну ідеологічну ривалізацію.

Я був і є за нормалізацію національних відносин, але тільки на засаді „рівний з рівним". Хочемо, щоб нас усі трактували як політичний підмет, а не предмет. Обіцянками сьогодні трудно й дітей задовольнити, не то свідомий нарід. Тому слід нам змінити тактику, не напрямні, та посилити політичну нашу орґанізацію вгорі і внизу. Треба готовитись до важких часів, серед яких не вільно нам загинути!

КОМЕДІЯ НЕВМІШУВАННЯ

Рік минув від початку громадянської війни в Еспанії. Майже рік засідає в Лондоні „комітет невмішування" до еспанських справ. На обох сторонах відбувається лицемірна гра. Уряди Італії, Німеччини, Портуґалії, Франції, Анґлії, СССР і ін. говорять про невмішування. Але на ділі: військо генерала Франка діставало й дістає зброю, інструкторів і цілі полки так званих добровольців з Німеччини й Італії, армія еспанського мадридського уряду була поставлена на ноги з допомогою французьких, бельгійських, анґлійських і совєтських інструкторів і від цих держав приходить зброя. Цілий світ заінтересований в еспанській справі. Але найбільше держави, що сусідують з Еспанією. 21. квітня 1937 року почалася була, згідно зпостановою лондонського комітету про невмішування, блькована еспанських берегів. Анґлійська та французька фльота блькувала береги, на яких панує ґен. Франко; фльоти Італії та Німеччини блькували береги еспанської республиканського уряду. Але ця блькада не припинила еспанської війни. Через Портуґалію, що не була з моря блькована, ішла зброя для армії ґен. Франка з Німеччини й Італії. Впродовж цієї блькади ви-ява, О... „бльокованого" генерала Франка розбило баскійську армію. Французький уряд побачив, що така „бльокада" підсилює в Еспанії фронт фашистів. 13. липня Франція скасувала міжнародню контролю своїх границь з Еспанією, тому, що Портуґалія не допускає такої самої контролі еспансько - портуґальських границь.

В статті, вміщеній в італійській пресі після упадку Більбао, італійський диктатор Мусоліні писав:

„Кріза буде остаточно вирішена в той день, коли після зломлення останнього спротиву басків головний отаман Франко зможе кинути цілу вагу своїх загартованих у боротьбі і запалених перемогою сил на фронт центру... Пояс навкруги Мадриду буде тоді також розбитий, як і пояс навколо Більбао, що здавався непрступним... У цій великій боротьбі, яка поставила одну проти одної дві форми культури й світогляду, фашистівська Італія не була нейтральна: вона боролася, і її перемога буде також, її перемогою".

Не даймо себе ввести в облуду голосними словами про „культуру" та „світогляд". Ці слова в міжнародній політиці часто закривають зовсім не ідеальні наміри їх авторів. Ми бачимо, я-

В. Будзиновський.

ОТАМАН КРУТИФІСТ

(Оповідання з історії Запорожжя).

(3)

— Може за те, що я не відбив Марти? То не моя була вина. То вина ваших козаків. Тоді, коли татарські опришки напали на ваш хутір і забрали кухарку Марту, мене не було там. Утікаючи, опришки розділилися на дві ватаги. Коли я надбіг зиоїми хлопцями, ваші козаки справили мене за одною ватагою, самі пустилися здоганяти другу. Я ватагу спіймав і відобрав усю добичу. Марти там не було. Ватага, котру здоганяли ваші козаки, втекла разом з кухаркою Мартою. Меду вже вам не зварить. Як би то я був здоганяв ту другу ватагу, то був би Марту відбив. Вона ще й тепер варила би вам мед.

— Не чванися Косматий!

— Ой, пане отамане! Де мені чванитися, коли мені пропала Ксенька.

— А яка була та твоя Ксенька?

— Така, якою у вас, пане отамане, Марина була.

— Дурень! Куцому далеко до зайця. А деж та твоя Ксеня?

— На одним коні з Мартою до Криму поїхала.

— І у тебе, Косматий, язик як у Метелиці. Тільки у нього медом, а у тебе поганим зіллям язик помащений... Ну, поїхали, то поїхали. І ти, Косматий, їдь до Криму або до біса, а ні, то на Шамбашу будеш висіти.

— Поїду, пане отамане. Поїду, коли мене від себе гоните.

— Або що? Ти до мене прийшов? Яку ще байку вигадав? Кажи!

— Я прийшов до вас записатися до вашого куріня.

Отаман сплюнув і сказав згірдно:

— Ви, пане Косматий, вже на моїх ногах танцюєте. Може бути, ваша мосць призабула, що тепер пластунівський курінь старший від плащівського. Моє товариство чистіше православне християнство. У мене й швець і кравець не з жидів. Відколи я батькую, ніодин не відійшов, ні один не очинився. Де ваша мосць бачила, щоби в одним курині було пятьсот доброчинних козаків?

— У пана Крутифоста! — відповів Косматий.

— Он що! А в якім курині батько отаман ляже спати, то й всі на своїх місцях сплять? Встане і всі встали. Пчихне, то всі, неначе з одного горла гаркнуть: „здорові були, пане отамане!" Ну, в якім курині?

— У пана Крутифоста!

— Отож! Так знай, пане Косматий, до такого куріня нема дверей для гайдамаки!

— Коли так, то бувайте здорові, пане отамане!

Гайдамака поважно поклонився і відійшов. Отаман почісався в потилицю, пчихнув, і неначе дякуючи свому куріневі за желання, сказав: „дякую!"

— Гей, Косматий, вернися! — крикнув на все горло.

Гайдамака вернувся!!!!!!

— Кайся, Косматий!

— Та за що, пане отамане!

— Не твоє діло знати. Кайся!

— Та за щож я буду каятися?

— А за те, що ти в Умані різню зробив.

— Та я там цілком не був.

— То другі були, твої проклятї гайдамаки! Мені не ляжить, не жидів жаль, а славне запорозьке військо! Засоромили нашу мать Січ і все лицарство. Ледачі харцизи запорожцями назвалися, та гірш поганої татарви Умань виризали. А мати наша, судариня цариця розсердилася і пильно до війська таке написала, що як на раді читали, то я з сорому очи зажмурив. Щоби вас всіх у пеклі на списах перещкварили, погані гайдамаки!

— Пане батьку, отамане ласкавий! Убий мене грім, як я в Умані був...

— То й за те кайся.

— За те каюся...

— Не брешеш? Забожися!

— Бігме, що каюся.

— Перехрестися!

— Ось вам хрест святий!

— Добре. Бачу, що ти християнства не покинув. А звідки ти втік до гайдамаків?

— Ей, пане отамане! Вас мабуть дуже ноги болять.

— Дурень! Ноги мої. Ти на них ходити не будеш. Ну, звідки?

— А чи я вас, пане отамане, питав, звідки ви до Січи прийшли, або як ви по батькові пишетеся? Питаючи мене, ви пане отамане, вибачайте, що кажу, чините проти кошового закону.

— Я прийшов до Січи служити. А ти, Косматий, прийшов красти.

— Я, красти! — крикнув гайдамака обурений.

— А так. Не гроші, або коня, а козака. Ти прийшов, щоби дурних заманювати до гайдамацтва. Ну, кайся... кого заманив?

Гайдамака злякався.

— А що, пане Косматий? Не вгадав я? Кайся, Косматий!

Саме в тій хвилі з Шамбаша вийшов молодий козак, ведучи за собою коня. Крутифіст глянув на нього, усміхнувся і промовив:

— Чи то не Сава Деренко з мого куріня?

Козак почервонів по вуха і станув перед своїм отаманом.

— То тебе гайдамаки вже навчили, не питаючи свого батька ходити на полювання? І на якого то звіра ти стільки зброї тащиш? І списа, і рушниця, і чотири пістолі, і шаблюка...

Коли Деренко мовчав, бо не знав, що відповісти, отаман говорив далі:

— Ми нікого до куріня поторонками не привязуємо. Як запорозька воля кому не мила стала, то поклонися отаманові. Відпустимо, атестат дамо. Ми силою нікого не держимо. Шамбаш все відчинений. Куріні двері замків не мають... Ну, Саво, кудиж ти?

— Я, батьку отамане... порахуватися з тими, що мене випудили з рідної хати.

— А як довго ти у війську?

— Вже четвертий рік.

— То ти вже пройшов якусь школу. І з роду ти не дурний хлоп. Я чув, що вмієш понятиї сни?

(Дальше буде).

ку „культуру” несе японське військо в Китай. Чуємо, яку „цивілізацію” заводить большевицька влада в СССР над поневоленими народами. Теперішній італійський уряд та уряд німецький хотять оперти свою політичну „вісь” Берлін—Рим також на Пиренейськім півострові. Франція, якаб вона не була, не схоче дозволити, щоб її противниці — Німеччина й Італія — захопили позиції в Еспанії, бо чує в тому для себе смертельну небезпеку. Успіхи Франка занепокоїли французький уряд. Тепер через відкритий кордон Франція буде безконтрольно постачати зброєю й людей еспанському урядові у Валенсії так, як це робили Гітлер і Мусоліні для армії ґен. Франка.

З цього бачимо, що в Еспанії йде вже европейська війна еспанськими руками і зброєю всіх майже держав. Ослаблена війною Еспанія — республіканська чи фашистівська — стане в повну залежність від Франції й Анґлії чи то від Німеччини й Італії. Читаючи звістки з закривавлених гір і піль Еспанії, згадую пригоду, яку описав у своїх споминах відомий Борис Савінков, бойовик російської партії соціялістів - революціонерів, міністер в уряді Керенського, а 1920 року союзник Пілсудського у війні з большевиками. 1919 р. Савінков мав розмову з Чорчілом у Лондоні. Показуючи на карту Росії, де було військо Денікіна, Чорчіл гордо зазначив: „Ось моя армія”! Савінков був приголомшений. Він думав, що армія Денікіна російська, але з уст анґлійського міністра почув гірку правду. То була армія анґлійська. Вона була знаряддям в анґлійських руках для ослаблення Росії.

Має рацію Мусоліні: в Еспанії, коли переможе Франко, переможе й Італія, а також (від себе додамо) Німеччина. Еспанський нарід лише програє.

І. Д.

А де шестий?

Іваниха має шестеро дітей.

— Сусідо Иванихо! — кличе сусід через пліт. — Ваших пять бахорів знов на моїй яблінці!...

— Ого! — каже Іваниха. — Пять? А деж Петрусь подівся?

Несправедливість.

Хідником ідуть два добре підпиті панки. Один поглянув на небо й каже:

— Нема справедливости — Великий Віз — Малий Віз, — а чоловік пішки мусить вертатися додому.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

КЛОПІТ З ГОРОЖАНСЬКИМИ ПАПЕРАМИ.

Один з читачів „Свободи” пише до редакції:

„Пишу до Вас у важній справі. Чи Ви не порадилиб мені, що з тим можна зробити й де можна з тим віднестись. У Сиракюз, Ню Йорк, багато українців дістали ситизенські папери й вони подалися на аплікаціях за українців, а „кавнті клерк” пописав їх поляками. Вони протестували, але клерк не хоче простувати. Каже, що ви є поляки”.

На блянкеті, котрий виповняє той, що „бере перші папери”, себто заявляє охоту стати американським горожанином (на цім блянкеті написано: APPLICATION FOR A CERTIFICATE OF ARRIVAL and PRELIMINARY FORM FOR A DECLARATION OF INTENTION), на стороні 3-тій є в рубриці 5-тій запит за „расу” і „національність”. На стороні 4-тій є пояснення, як треба розуміти ці слова і всякий, хто хоче на ці питання відповідати, повинен це прочитати, що уряд розуміє під словом „рейс”, а що він розуміє під словом „нешенелиті”.

З пояснення видно, що під словом „рейс” уряд розуміє „первісний рід або кров предків” або „мову, якою аплікант говорить”. Під словом „нешенелиті” уряд розуміє приналежність до держави, себто там треба подати, якої держави аплікант є горожанином.

КЛОПІТ З МОВОЮ.

Уряд поясняє на примірі, що людина, наприклад, може бути французької крови (походження) і говорити французькою мовою, але бути горожанином Великої Британії; така людина напише в рубриці „рейс” — „Френч”, а в рубриці „нешенелиті” — „Бритиш”.

Колиб спитали украніця в Европі, якої він раси, він правдоподібно відповів би, що він білої раси, бо під расою, на скільки справа йде про людей, у нас розуміється одну з тих великих пород, на котрі розпадається людство. Якби його спитати, якої він національности, то він певно відповів би, що української. Щоб дізнатися, котрої держави він є горожанином, чи підданим, українця в Европі треба би так і питати, котрої держави він є горожанином, чи підданим. Або: яку державну приналежність маєте?

Як бачимо, українська й анґлійська (чи там американська) мова вживають тих самих слів: „раса” („рейс”) та „національність” („нешенелиті”), але кожда з них що інше розуміє під кожним з тих двох слів. По анґлійськи „рейс” це те, що в нас звичайно називається „національність”, а „нешенелиті” це в анґлійців і американців державна приналежність.

ПРИМІР ДЛЯ ПОЯСНЕННЯ.

Американський уряд подає в поясненнях слів, уживаних у своїй аплікації про горожанські папери, такий примір: „Наприклад, особа може бути французької крови або походження, але належати до Великої Британії. В такому випадку вона напише за свою „расу” французьку, а за „національність” британську.

Тимчасом, якби брати ці слова в розумінню української мови, ця особа мала би сказати, що вона є раси білої (або може европейської), а національности французької.

Як бачимо, між розуміннями цих двох слів є противенство, яке не дасться погодити.

ЯКИЙ ВИХІД?

Щож тепер робити українцеві, що вибирає горожанські папери?

Коли він побачить слово „раса” („рейс”), та „національність” („нешенелиті”), він стоїть на роздорожжі. Він може відповісти на ці питання, розуміючи ці слова так, як їх розуміють українці, а може відповісти на них, розуміючи їх так, як їх розуміють анґлійці, американці й американський уряд.

Котрий спосіб поступовання є розумніший?

Багато українців скаже, що українці повинні відповідати на ці питання, розуміючи два згадані слова так, як їх звичайно розуміють українці. Цеж українець відповідає, то як можна від нього ждати, щоби він розумів під словом щось інше, ніж він розуміє?

Одначе, чи не має це якогось значіння, що такий українець у даному випадку вживає не украніської, але анґлійської мови, а в цій мові ті самі слова мають інше значіння, ніж вони самі мають в анґлійській? Адже, виповняючи просьбу по горожанські папери, кандидат пише до американського уряду. Чи слушно буде з боку такого апліканта домагатися від американського уряду, щоб він знав, яке значіння мають ці слова в ріжних мовах, чи може слушніше буде з боку американського уряду, щоб усі кандидати, яких мов вони не вживали би, знали, які значіння мають ці слова в анґлійській мові?

Щоб тим лекше відповісти на це питання про слушність, обернім ситуацію. Припустім, що в українській державі американець просить український уряд надати йому українське горожанство. Український уряд подає американцеві до виповнення блянкет, на котрому є запити про „расу” й „національність”. Чи мав би слушність такий американець відповідати на цьому українському блянкеті на ці два українські слова, розуміючи під ними не те, що під ними розуміється в українській мові, але те, що під ними розуміється в анґлійській мові?

Я зовсім свідомо не відповідаю на поставлені тут питання, бо думаю, що я дав досить даних на те, щоб усякий відповів на них самий.

ЩЕ ОДИН КЛОПІТ З МОВОЮ.

Заки аплікант приступить до виповнення цеї аплікації, він повинен зрозуміти ще одну ріжницю між українською й анґлійською мовою, котра теж його може баламутити.

Коли українця питати про його державну приналежність чи підданство, він відповідає інакше, як анґлієць або американець. Коли спитати анґлійця, що він по державній приналежності, а він має польське горожанство, він каже без вагання, що він є „Повлиш”, себто, що він поляк. Як він з Росії, він каже, що він „Рошен”, себто, що він росіянин. Через це може повстати двозначність, бо „Повлиш” може означити людину польської національности й людину польської державности, а „Рошен” може значити „московської національности” й „приналежний до Росії”. Через те, якби на аплікації про горожанські папери написати „Френч” по слові „рейс”, то це буде значити, що людина французької національности; а як написати „Френч” по слові „нешенелиті”, то це буде значити, що вона має фрацузьке горожанство.

У цей спосіб національність з державністю мішають анґлійці, американці й французи, в котрих державність і національність здавна кріпко з собою звязані. В багатьох европейських народів, у котрих приналежність до держави й приналежність до національности нераз розходяться, ці два поняття виразно відділюють у мові й на приналежність державну часто вживається іншого слова, як на приналежність національну. Колиб, наприклад, українця з тої частини України, що під польською окупацією, спитати за державну приналежність, він ніколи не скаже, що він „поляк”, але скаже, що він приналежний до Польщі, чи польської держави. Таксамо, якби спитати українця з Буковини, що він по державности, то він скаже, що він румунський горожанин, але не скаже, що він румун, бо „румун” у нього має лише значіння людини румунської національности, а не, як в анґлійців і американців, 1) значіння людини румунської національности та 2) значіння людини, приналежної до румунської держави.

Отже, відповідаючи на питання про державну приналежність, котра на блянкеті перших горожанських паперів називається „нешенелиті”, треба памятати, що „Повлиш” у цьому місці значить не поляка по національности, але „приналежний до польської держави”, подібно, як „Рошен”” тут не значить „москаль по національности”, але „приналежний до Росії”, як „Руменіен” значить тут не „румун” (по національности й мові), але „приналежний до Румунії”.

Зрештою памятати теж треба, що в цьому місці державну приналежність подається не на те, щоб себе до неї причислити, але на те, щоб її зректися, від неї відпекатися.

ЗА НАЗВУ УКРАЇНЦЯ.

Через те, коли наш дописувач каже, що його записано поляком, та питається, що йому з тим робити, то він не подав досить фактів на відповідь.

Не сказано саме, де його записано за поляка. Коли його записано, що він є польської національности („раси”), тоді він має право проти цього протестувати. У поясненнях до аплікації подано виразно, що українець може записати себе на блянкеті, що він є „Юкрейніен” по національности („рейс”). Як „клерк” відмовиться написати слово „Юкрейніен” на 3 стороні аплікації, в рубриці 5, зараз по слові „рейс”, тоді аплікант має право протестувати до комишенера іміґрації й натуралізації у Вашинґтоні, і цей протест мусить бути узгляднений.

Ріжниця.

Татусю, яка є ріжниця між крісом і машиновим крісом?

— Бачиш, це така сама ріжниця, як між тим, коли я говорю, і між тим, коли мама говорить...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З хрестин на визвольну боротьбу.

Дня 4-го липня 1937 відбулись у члена ОДВУ, І. Пороновича з Ню Йорку, хрестини. В часі забави гості не забули за рідний край і зібрали між собою жертву в сумі $7.50 на визвольну боротьбу.

Присутній.

Передбачливий.

Кум Гаврило вже нездужає. Тому сідає, пише заповіт, іде з ним до нотаря й каже:

— Будь ласка, перегляньте, чи все в порядку, бо я не хотів би, якби щось до чого мати з тим пізніше непотрібний клопіт...

Прищіпка стрінувся на залізничій стації з товаришем.

Товаришу питається Прищіпки: — Ти куди вибираєшся?

— Їду в пошлюбну подорож до Маямі.

— А деж жінка?

— Осталася дома, бо вона знає Маямі.

—o—

Бос: — Прикро мені, та я мушу вам виповісти службу...

— Таж я нічого не зробив.

— Я саме тому мушу вам виповісти службу!

НАПИТКИ В ГАРЯЧИЙ ДЕНЬ

—o—

В гарячий день організм потребує більшого довозу рідини, ніж у холодний, головно тому, що організм людини тратить багато води пітніючи. Брак відповідної скількости води в організмі спричиняє спрагу, а прикре враження від перегрітого організму викликує потребу прохолоди. Тому людина в гарячий день пє багато холодних напитків, щоб заспокоїти спрагу та охолодити розігріте сонцем тіло.

Одначе, впроваджуючи занадто велику скількість холодного напитку до шлунка, шкодимо здоровлю. Фізіольоґи виказали, що коли шлунок втягне в себе нагло велику скількість холодної води (0.5—1 л.), то це доводить до т. зв. „шоку", себто наглого розладдя внутрішніх органів людини у звязку з такими прикрими проявами, як пораження шлунка, кишок, серця (ослаблення кровообігу, омління), тощо.

Хто часто пе багато холодної рідини, той може наразитися на всякі шлункові недуги, охолоджуючи надмірно кровоносні судини стін шлунка та дуже вразливу слизову болону шлунка. Тому чим холодніша вода, тим поволіше треба її пити. Добре є передержави перші ковтки води хвилину в роті, щоб його охолодити. Потім по 4—5 ковтках напитку добре є перечекати кілька хвилин, доки розігріте тіло трохи не охолоне, а потім поволі ковток за ковтком пити далі.

Найліпша і найприємніша вода до пиття — це вода температурою 8 ст. Холодніша вже неприємна і так не відсвіжує. Інші напитки відповідні на гарячий день це прохолоджений чай з цитриновим соком, мінеральні води, головно щумкі, содова та прохолоджена чорна кава.

Також добре прохолоджують у гарячий день квасне молоко і його відміни, як кефір, йоґурт та інші. Зате зовсім не прохолоджують, але ще збільшують почуття спеки алькогольні напитки — пиво, вино чи горівка. Алькоголь, як відомо, поширює кровоносні судини шкіри, через що, коли прохолоджуємося в гарячий день алькоголем, тоді нам ще більше гарячо, не кажучи вже про загальний шкідливий отруйний вплив алькоголю (запаморочення, ослаблення серцевого мязу, ушкодження печінки, тощо).

Зате дуже здорові є підчас спеки всякі соковиті овочі; вони добрі головно тоді, коли людина мусить довго перебувати на сонці, нпр. на прогульці.

Клопоти льокая.

— Ви чого такі сумні? Може пан насварив на вас?

— Ще ні, одначе воно мене певно не мине.

— Чому?

— Бо казав збудитися в семій годині, а вернувся щойно пів до восьмої.

КОМБАЙНИ ГОРЯТЬ

„Ізвестія" повідомляють з Сімферополя: „Дня 26. червня на полі колхозу „9 января" згорів комбайн і навколо нього 25 гектарів пшениці. Комбайнер і тракторист, що походять із кулацької родини, арештовані. Директора дотичної МТС знято з роботи. Це не перша пожежа на комбайнах. В совхозі „Бейсукоче" згорів 1. липня комбайн і 100 гектарів пшениці". З якої родини походить тут комбайнер, не зазначено. З білоричінської станиці ростовський „Молот" повідомляє, що в артелі „Красний Партизан" у ячмінь вбито кілок, щоб зіпсувати комбайн. На трьох інших комбайнах знято шруби вентиляторів. Директор МТС підтримував шкідників. З інших місцевостей подають подібні відомости. Колхозники бороняться проти комбайнів, як можуть: вогнем і залізом. Машини псують, за словами „Молота", ц і л и м и пачками. Селяни слушно думають, що вивезене збіжжя для них пропало.

РАДІО.

В суботу, дня 7-го серпня в годині 4-тій пополудні зі стації WBNX 1350Кс, на програмі СУРМИ, п. Михайло Скоробогач дасть виклад на тему „Національна Музика", як теж відспіває при власнім акомпаніяменті на ґітарі пару пісень.

Молодий поет Микола Горішний відчитає кілька своїх нових поезій.

На цій програмі перший раз українські слухачі почують білоруську пісню і музику.

Що суботи на програмі СУРМИ почуєте щось цікавого і наукового. Просимо слухачів наставити свої радія на цю стацію і писати свої завваги до СУРМИ: 103 Евеню А., Ню Йорк. 81

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(81)

Індіяни трохи успокоїлися. Коли їх пан радіє, а не лякається з приводу відкриття маянських нагробників, то видно в цьому нема нічого страшного, думали вони. Тимчасом Раґлян пильно вдивлявсь у мапу та оглядав на ній усі знаки. „Цей обеліск зазначений на мапі ось тут. А направо від нього захований вхід до „затраченої столиці".

Маянські покручі далі жили своїм життям, якого змістом і радощами було дивитися на чужі муки. Вони ніколи не виходили поза границі „мертвого міста", хіба в таких надзвичайних випадках, як ось погоня за Дарнотом і Кушаром. Вони мали якийсь дивний ляк перед зверхнім світом, наче відчуваючи, що там живуть люди зовсім відмінні від них.

На своє зчудування Дарно, замісць зазнати смерти на приказ королеви Залії, дістав більшу свободу рухів та деяку полекшу в його незавидному житті. Причина цього була це милосердя королеви, тільки її жорстокість: вона боялася, що занадто важке життя Дарнота приспішить його смерть. А вона хотіла дивитися довгий час на його муки.

Гадки Дарнота були цілий час звернені на те, якби вирватися з цього пекла. Він був певний, що це прокляте місто мусить мати якийсь вихід. Але як той вихід знайти? Деколи його гадки спинювалися над Тарзаном. Тепер він боявся приходу Тарзана, бо це означалоб також смерть для нього. Дарно крутився поза мурами міста, щоб на випадок приходу Тарзана його перестерегти.